

89. ▶ SZINYEI MERSE PÁL (1845-1920)

Palermo (Vitorlás a tengeren), 1903

Olaj, papírlemez, 50x70,5 cm

Jelezve balra lent: Szinyei

Hátoldalon felirat:

Igazolom, hogy a hátoldalon ábrázolt festmény édes atyám Szinyei-Merse Pál eredeti alkotása, amelyet 1903 februárjában festett. 1923. április 8-a Szinyei-Merse Félix

Kezdő ár: 15 000 000 Ft / 48 387 EUR

Becsérték: 20 000 000 - 30 000 000 Ft

Estimated value: 64 516 - 96 744 EUR

KIÁLLÍTVA:

▶ Táj- és életkép kiállítás. Műcsarnok, Budapest, 1927. január – február, katalógus: 123.

1. Szinyei Merse Pál fotója

2. Szinyei Merse Pál és fia Félix, 1890 körül

SZINYEI PALERMÓBAN

Szinyei Merse Pál 1902-ben és 1903-ban tett dél-itáliai utazásainak emlékét mindössze hat kép őrzi az életműben. A mester először Róma, Nápoly és Pompei érintésével érkezett Capri szigetére. Az elmélyült munkát családi tragédia, lánya, Szinyei Adrienne elvesztése szakította meg. 1903 januárjában újra visszatért a varázslatos szigetre, de a szokatlan hideg miatt délen, Palermóban vészelte át a tél utolsó havát. Február 18-án kelt élményszerű beszámolója jól jelzi, hogy az egyébként szófukar festő milyen kiválóan érzi magát Szicíliában.

„Vele együtt lakom – Faragó Istvánnal (K.G.) – privát lakásban egy szép téren déli oldalon ablakunk illetőleg ajtónk előtt pálmák és óriás Gumifák és más üvegházi növények, Garibaldi

szobra ect. [...] Kis restaurációkban eszünk elég jól és olcsón, - napi kiadás 10 líra, a város nagyon élénk, a kocsik olcsók.”

Néhány sorral lejjebb – még ugyan-ebben a levélben – egy készülő festményről is beszámol fiának, Szinyei Merse Félixnek. Az említett kép idáig ismeretlen volt a művészettörténet kutatás számára, létét is csupán a fent említett levél feltételezte. Mindössze egyetlen alkalommal, 1927 telén láthatta a nagyközönség a Műcsarnokban, és aztán több mint 80 éves lappangás után bukkant fel újra.

A kép hátoldalán található igazolás kétséget kizárólag bizonyítja, hogy Szinyei Merse palermói festményével állunk szemben.

3. Vitorlás, az 1920-as években

4. John Constable: Vad tenger, 1824 körül
Victoria and Albert Museum, London

5. Joseph Mallord William Turner: Tanulmányvázlat tengerről és égről, 1827
Tate Britain, London

TÁVOLBAN EGY FEHÉR VITORLA

Szinyei dél-olasz képei kivétel nélkül tengerábrázolások. Ez a tény első nekifutásra meghökkentőnek tűnhet, hisz az életmű telis-tele van változatosabbnál változatosabb táj- és életképekkel. A mester művészetére jellemző tematikai és műfaji gazdagság miatt elképzelni is nehéz, hogy a lenyűgöző délszaki tájban pusztán a tenger látványa ragadta meg fantáziáját.

Mi az oka a hatalmas víztömeg egyeduralmának ezeken a képeken? Erre maga a művész ad magyarázatot egy későbbi levelében: „[...] az olasz tájkép csodálatos, bámultam, de nekem annyira *exoticus (sic!)*, hogy hosszabb tanulmány nélkül nem tudnám képben értékesíteni [...]”

Capri (1903) című alkotását leszámítva az oeuvre fennmaradó öt dél-olasz képének témáját a nyílt tenger, a szélesen elterülő horizont lenyűgöző látványa adja, a kép festői motívumait pedig mindössze a fodrozódó hullámok, illetve egy-egy vitorlás alkotják. „A monumentális látvány megrendítő élményt jelentett Szinyei szá-

mára, melyet végtelen egyszerűséggel, lakonikus lényegre töréssel jelenített meg.” – írja a Caprin készült képeiről Szinyei Merse Anna. Akárcsak a Jernyét keresztiülszelő patak esetében a vízfelület reflexei, a víztükör párás játéka, a lebukó nap fényében kék, sárga és rózsaszínben játszó gomolygó felhők színváltozásai és a lokális színek módosulatai foglalkoztatták.

Képeit nem zsúfolta tele látványos és lenyűgöző tájmotívumokkal, csakis és kizárólag a „par excellence” festői problémák foglalkoztatták. A plein-air lényegére koncentrálna a víz, a pára és a levegő színviszonyainak változásait és módosulatait tanulmányozta.

SZINYEI ELŐKÉPEI

Szinyei a magyar festészetben elsőként figyelt fel az atmoszférikus hatások lokális színekre gyakorolt hatására. Starnbergi képeit követően, az újrakezdés éveitől folyamatosan foglalkoztatta a plein-air problematikája. Tájképeinek lényegre törő megfogalmazását tekintve azonban soha

sem jutott olyan messzire, mint a dél-olasz képeken. A vívódó művész sokszor a kor igényei szerint öltöztette fel alkotásait. Hol játékos, artistikus kompozíciós beállításokat alkalmazva, hol a zsánerképekre jellemző apró képi történetek beépítésével téve engedményeket a kor közlésének.

Művésze mégis úttörő jelentőségűnek tekinthető. Figurája olyan jelentőségű alkotókhöz hasonlítható, mint az angol Constable, vagy a francia Courbet, akik szívós következetességgel járták végig a festészet belső törvényszerűségei által diktált utat.

A felszín alatt nem törődve koruk vaskalapos esztétikai nézeteivel, kizárólag saját megfigyeléseik alapján fedezték fel a természet valódi, – az akadémista doktrínával köszönő viszonyban sem álló – igaz arculatát. Következetességük, valamint kitaró és makacs egyéniségük festészetüket nemzetközi viszonylatban is elsőrangú, egyedülálló értéké avatja.

Kaszás Gábor

6. Capri az 1900-as évek elején

7. Vitorlás, az 1920-as években

